

Finsko se posunulo vpravo

01.dubna 2007 Petr Sokol

Třetí březnovou neděli, sto let po historicky prvních parlamentních volbách přistoupili, finští voliči k volebním urnám.

Předvolební výzkumy nesignalizovaly nic převratného. Vítězství měla obhájit liberální, ale zejména venkovská Strana středu (KESK), kterou řídí premiér Matti Vanhanen. Jeho agrární liberálové vládli poslední čtyři roky v koalici se sociálními demokraty a menšinovou Švédskou lidovou stranou. Pravicová konzervativní Národní koaliční strana (KOK) totiž před čtyřmi lety utrpěla výraznou porážku a vypadla z vládní koalice. Předseda konzervativců a předcházející ministr financí v koaliční vládě Ville Itälä podal po této porážce demisi na nejvyšší stranický post. Konzervativcům před čtyřmi lety asi příliš neprospěla účast ve vládní koalici, kterou kromě nich tvořila nejen sociální demokracie tehdejšího premiéra Liponena a Švédská lidová strana, ale dokonce také komunisté a zelení.

Poražení konzervativci si v roce 2004 do čela překvapivě vybrali jednoho ze svých místopředsedů, tehdy teprve třiatřicetiletého Jyrki Katainena.

Nový předseda - nový image

Nový předseda vsadil na změnu vnímání strany u voličů. Hodně sázel na image konzervativců jako strany, která v kampani nepředstavuje jen své plány, ale zejména naslouchá voličům. Tento image se snažil posílit i plakátem, na kterém jeho tvář doplnily počítačově zvětšené uši.

Konzervativci se pod vedením Katainena vydali podobným směrem jako jejich švédští kolegové. Katainen rád hovoří o své názorové spřízněnosti s šéfem švédských konzervativců a premiérem Frederikem Reinfeldtem. Oba se pokusili oslabit pověst svých stran jako příliš radikálních a byli v tom úspěšní. Katainen v kampani setrval u oblíbeného konzervativního snižování daní, ale hledal i témata, která by umožnila zalovit ve středových vodách. Jako příklad může sloužit jeho zdůrazňování ekologických témat, včetně problematiky globálního oteplování.

Výzkumy, zveřejněné v neděli večer po uzavření volebních místností, nevěstily pro konzervativce ještě nic dobrého. Předpovídali potvrzení předvolebních trendů. Konzervativci měli zůstat až třetí za Stranou středu a sociálními demokraty. V centrále Strany středu se rozběhly sázky, zda strana získá historicky nejlepší volební výsledek.

Překvapivý zisk

Několik dalších hodin, kdy už probíhalo reálné sčítání hlasů, ovšem tyto předpoklady postavilo na hlavu. Konzervativci díky dobrému výsledku z Helsinek a zejména zisku jejich bývalého předsedy Sauli Niinistö v obvodě, který tvoří okolí finské metropole, předstihli sociální demokraty a ve finiši jim chybělo jen osm desetin procenta na Vanhanenovi agrární liberály.

Ještě poznámku k Sauli Niinistö. Tento místopředseda Evropské investiční banky loni kandidoval na prezidenta za konzervativce a letos překvapivě oznámil návrat do parlamentu. Přes úvahy o jeho složitém vztahu s Katainenem se oběma podařilo jejich zájmy sladit a Niinistö získal historický rekord v počtu hlasů pro kandidáta. Obdržel jich přes 60 tisíc, což tvořilo desetinu hlasů odevzdaných pro konzervativce. Tento fakt je důležitý, protože ve Finsku volič dává hlas straně, prostřednictvím hlasu pro jednoho z jejích kandidátů.

Celkově si Národní koaliční strana polepšila o 10 mandátů a téměř 4 procenta hlasů. V nové Eduskuntě bude mít 50 mandátů z celkových 200, zatímco vítězní liberálové 51 a sociální demokraté 46.

Hlasování o parlamentu bylo již čtvrtými volbami za sebou, ve kterých se Jyrki Katainenovi podařilo aby konzervativci navýšili svůj podíl hlasů. Přesto není jisté, že neskončí opět v opozici.

Po vítězství opozice?

Ve Finsku jen málokdy vládne uskupení pravého středu. Venkovská Strana středu má v mnohém k městským konzervativcům daleko a tak může sáhnout i po pokračování dosavadní koalice se sociálními demokraty. Připomeňme, že konzervativci v minulosti také několikrát raději volili koalici s „městskými“ sociálními demokraty před spoluprací se Stranou středu. Tato varianta se ovšem zdá nejméně pravděpodobná, protože sociální demokraté ztratili osm mandátů a budou jistě uvažovat o cestě do opozice.

Katainen již během povolební noci prohlásil, že by nejraději byl premiérem, ale že voliči dali přednost Vanhanenovi, a proto navrhl pravostředovou koalici s liberály. V ní by rád zastával pozici ministra financí a Niinistö post šéfa ministerstva zahraničí. Koaliční jednání bude ale zřejmě trvat velmi dlouho.

Jyrki Katainen, předseda Finské národní koaliční strany